

РОЛЬ ПРАВОВИХ ФІКЦІЙ У ТЛУМАЧЕННІ ПРАВОВИХ НОРМ

На основі аналізу існуючих теоретико-правових постулатів щодо змісту, правил, прийомів та способів тлумачення норм права розкривається роль правових фікцій як об'єкта та способу юридичного тлумачення, визначається роль та значення юридичних фікцій для об'єктивного пізнання духу, букви закону, роз'яснення його змісту.

Ключові слова: юридична дійсність, правові фікції, тлумачення норм права, офіційне тлумачення норм права, юридична техніка, цілі правового регулювання, правозастосування, правові прогалини.

Павличенко О. В. Роль правових фікцій при толкуванні норм права

На основе анализа существующих теоретико-правовых подходов к пониманию содержания, правил, приемов и способов толкования норм права в статье раскрывается правовая фикция как объект и способ юридического толкования, определяется роль и значение фикций для объективного познания духа, буквы закона и истинного разъяснения его содержания.

Ключевые слова: юридическая действительность, правовые фикции, толкование норм права, официальное толкование норм права, юридическая техника, цели правового регулирования, правоприменение, правовые пробелы.

Pavlichenko Olga. The Role of Legal Fictions while Interpreting the Law Norms

The author of the article focuses attention on the need to consider fictions as a method of legal interpretation. Special attention is paid to the fact that in most works on the topic of legal fictions in domestic and foreign jurisprudence, it has traditionally been treated solely as a method of norm-setting technique, which significantly reduces its potential and significance for jurisprudence. At the same time, in fact, various subjects of interpretation actively use fiction as a method for fully revealing the content of the law norms.

Key words: legal validity, legal fictions, interpretation of the law norms, official interpretation of the law norms, legal technique, objectives of legal regulation, law-enforcement, legal gaps.

У системі теоретико-правової науки проблематика юридичної інтерпретації, її техніко-правового супроводження займає широкий ареал серед інших не менш значимих фундаментальних питань

права. Проте чисельні публікації, присвячені аналізу прийомів та способів тлумачення норм права, вказують на те, що роль та місце правової фікції як об'єкту юридичного тлумачення, а також як способу тлумачення норм права, не знайшли належного відображення у працях вітчизняних та зарубіжних фахівців у галузі теорії права*. Водночас застосування фікції як прийому та способу пізнання правової матерії** викликає чисельні теоретичні та практичні дискурси, зокрема, про те, яким чином унеможливити звуження розуміння змісту та обсягу прав й свобод людини, в яких конкретних правових ситуаціях доцільно вживання фікції як способу пізнання норми права, а коли – навпаки це неприпустимо.

Ураховуючи наведені нюанси, а також те, що в Україні не має чітко закріплених нормативно прийомів та способів правоінтерпретаційної діяльності, питання про роль правових фікцій у тлумаченні правових норм виявляється як актуальна наукова проблема.

В сучасній теоретичній юриспруденції існує майже усталене розуміння поняття тлумачення норм права, яке розглядається як необхідний і важливий елемент процесу правореалізації, зокрема в правозастосуванні. Перш ніж застосувати ту чи іншу норму права необхідно з'ясувати її реальний зміст, а в деяких випадках і роз'яснити. Тлумачення це складна і багатоаспектна діяльність різних суб'єктів, яка має інтелектуально-вольовий характер і спрямована на пізнання і пояснення змісту правових норм. Тлумачення правових норм це вольовий процес, спрямований на з'ясування обсягу та точного змісту, який вміщений у нормі права і роз'яснення його для інших. Взаємовідносини з'ясування, роз'яснення та акту тлумачення як основних елементів поняття тлумачення можуть бути охаракте-

* О. Мельник звертає увагу на те, що має бути розрізнення фікції як прийому юридичної техніки, тобто норм створених за допомогою фікцій, від фіктивності праві, тобто деяких правових станів або дій, це принципово різні поняття Фікції як прийом юридичної техніки називаються легальними фікціями Вони нетипові правові конструкції, проте доброякісні, позитивні Легальні фікції спеціально створені, а фіктивні норми розглядаються як різновид дефектів нормотворчості і правореалізації, тобто фіктивні з точки зору їх змісту.

** М.П. Молибoga вказує на те, що пізнавальна функція тлумачення права виявляється у пізнанні інтерпретатором сутності норми права, яка знайшла свій вираз у нормативному розпорядженні.

ризовані на практиці взаємозв'язком філософських категорій змісту і форми. При цьому з'ясування і роз'яснення – це безпосередня пізнавальна діяльність, процес її об'єктивізації зовні виступає у вигляді специфічного змісту поняття тлумачення. В той же час акт тлумачення – це форма, у межах якої пізнається і роз'яснюється зміст правових норм. Тлумачення права, взяте в єдності його змісту (з'ясування і роз'яснення), виражається у встановленому акті, який служить оболонкою процесу пізнання й пояснення змісту юридичних норм. Звідси тлумачення можна визначити як інтелектуально-вольову діяльність щодо з'ясування і роз'яснення змісту норм права з метою їх найбільш правильної реалізації, яка знаходить відображення в особливому акті¹.

Н.Я. Лепіш вказує на те, що тлумачення як внутрішній розумовий процес, що триває у свідомості особи, яка застосовує правову норму, – це необхідний підготовчий етап, передумова для правильного вирішення конкретної справи, здійснення кодифікації, складання картотек законодавства, обліку нормативних актів. З'ясування характеризує гносеологічну природу тлумачення і спрямоване на пізнання права. Тлумачення з'ясування становить внутрішній розумовий процес, що триває у свідомості суб'єкта і спрямований на з'ясування норми права суб'єктом. Це з'ясування для себе, і тому воно не має зовнішніх форм вираження. Під час з'ясування воно не має зовнішніх форм вираження. У процесі з'ясування інтерпретатор використовує різні прийоми тлумачення, що забезпечують процес пізнання².

М.П. Молибога, кажучи про методи тлумачення права, вказує на те, що проблема визначення необхідних прийомів і правил з'ясування правових норм та обґрунтування підстав їх об'єднання у методи (способи) тлумачення правових норм має досить важливе значення для юридичної науки. Її вирішення сприятиме упорядкуванню методології тлумачення, і в результаті, підвищить його якість та ефективність. У правознавчій літературі зазначена проблема і на сьогодні залишається не вирішеною³.

Сучасною юридичною наукою прийнято лише кілька термінів на позначення тих засобів, за допомогою яких здійснюється з'ясування смислу норми права: «вид», «прийом», «метод», «спосіб» і «правила». Причому слід зазначити, що у роботах науковців і досі

відсутня єдність поглядів на смислове навантаження цих понять. У науковій літературі ця інваріантність пояснюється не лише недостатньою теоретичною розробкою проблем тлумачення, але й тим, що в різних мовах значення цих термінів неоднакове. Зокрема, в одних роботах ідеться про прийоми тлумачення. Всі відомі науці способи тлумачення норм права набувають статусу прийомів. Також використовується термін «метод тлумачення», позначаючи ним те саме, що інші автори розуміють під «прийомом» або «способом». Деякі науковці поділяють засоби тлумачення на способи, за якими стоять певні прийоми і правила⁴.

Свою чергою, В.І. Циганов зазначає, що традиційно вихідними методами, за допомогою яких досліджується склад юридичних норм, виражена в них воля законодавця, є детально розроблені методи тлумачення права, які використовуються і в практичній юриспруденції в процесі використання юридичних норм⁵.

О.Ф. Скакун звертає увагу на те, що методи тлумачення норм права сукупність однорідних прийомів та засобів, за допомогою яких установлюється зміст юридичних норм, об'єктивованих у нормативно-правових приписах відповідних джерел (форм) права. До їхнього числа належать:

граматичний (з'ясування змісту норми права на підставі засобів граматичного і лексичного аналізу її словесного формулювання);

системний (з'ясування змісту норми права встановленням її системних юридичних зв'язків з іншими нормами, її місця та ролі у системі права);

телеологічний (з'ясування змісту норми права відповідно до закладеної у ній мети орієнтира для поведінки);

історико-політичний (з'ясування змісту норм права на основі аналізу конкретних історичних умов їх прийняття; виявлення політичних цілей і завдань, закладених законодавцем);

функціональний (з'ясування змісту норм права на основі аналізу конкретних обставин, умов, в яких функціонує норма права);

логічний (з'ясування змісту норми права, не виходячи за рамки тексту нормативно-правового акта, на підставі використання законів, правил і прийомів формальної логіки);

спеціально-юридичний (з'ясування змісту норми, засноване на досягненнях юридичної науки і практики, знанні юридичної тех-

ніки, техніко-юридичних способів і прийомів, використовуваних нормотворцем для вираження своєї волі, на професійному умінні і навичках інтерпретатора)⁶.

Своєю чергою, К.К. Панько відзначає, що фікція є своєрідним рятувальним колом законодавця. За допомогою даного прийому досягаються цілі законодавчої політики. Особлива роль при цьому належить телеологічному тлумаченню в правотворчості, яке забезпечує встановлення цілей закону за допомогою відособлених сукупностей спеціальних прийомів, які направлені на розкриття загального змісту правових норм.

Формування мети закону в процесі його створення передбачає з'ясування не тільки об'єктивної потреби правового регулювання, але й необхідності вписатися в систему законодавчих цілей держави, виразити його законодавчу політику. Існують цілі, не у всьому співпадаючи з загальними цілями правового регулювання. В силу цього виникає необхідність їх спеціального визначення, коректування із загальними та іншими цілями законодавства, вибору відповідного правового засобу, котре найповніше відображає поставлену законодавцем ціль. Шляхом зіставлення логічного сенсу норми з її метою можна досягти, щоб правова норма активно сприяла розвитку регульованих відносин в напрямку досягнення поставленої цілі, була б ефективною⁷.

О. Мельник зазначає, що щоб краще зрозуміти суть легальних фікцій та фіктивного в праві потрібно їх розглянути окремо та більш детально охарактеризувати. Це дасть змогу ефективно дослідити дане питання на рівні права⁸. Правова реальність володіє особливими властивостями перенесення звичайної, повсякденної дійсності на мову права. Одним із таких засобів являється легальна фікція, адже задоволення потреб адекватного відображення не завжди буде сприяти досягненню кінцевої цілі законодавчої політики. Фікції не є результатом узагальнення, вони є результатом абстрагування. Фікції контролюють певний умовний об'єкт або відносини, які є необхідним фактором для виникнення дійсних відносин⁹.

Специфіка фікцій як правових припущень у тому, що вони є результатами юридичного конструювання, уособлюючи цілісність юридичної конструкції¹⁰. Фікція за природою імперативна, без огляду на приналежність до галузі права¹¹.

За допомогою фікцій як певних юридичних конструкцій досягається скорочення діючих правових норм, зберігається зв'язок між нормами та арсеналом ідей, понять, що уже містяться у існуючих правових нормах У ситуаціях, коли не вистачає якогось юридичного факту, фікція може заповнити недостачу Значення легальних фікцій полягає ще й в тому, що вони сприяють подоланню невизначеності, заповнюють правовий вакуум, викликаний часовим розривом між правом необхідним і правом наявним, коли суспільні відносини стрімко розвивається а право залишається на місці Вони спрямовані на те, щоб оптимально вирішити спір або досягти найоптимальнішого результату по справі, з їх допомогою забезпечується певна стійкість прийнятого акту¹².

Фіктивне у праві проявляється на різних рівнях: становлення та розвитку правових ідей та конструкцій, рівень правотворчої діяльності та рівень реалізації правових приписів. Прояви фіктивного на різних рівнях тісно взаємопов'язані і суттєво впливають один на одного¹³.

Своєю чергою, як вказує О.В. Зінченко функціональна роль юридичних конструкцій знаходить своє дієве виявлення у декількох різноманітних, рівноцінних, а тому однаково важливих, вимірах. Означена теза вказує на той факт, що основні функції юридичних конструкцій нерозривно пов'язані з правотворчою, правозастосовною, правоінтерпретаційною (правотлумачною) та доктринальною площинами. Звідси випливає, що своє реальне і закономірне застосування юридичні конструкції отримали у процесах правотворчості, систематизації законодавства, реалізації норм права, тлумачення права тощо¹⁴.

Отже, правові фікції мають суттєве значення в процесі тлумачення нормативно-правових актів, особливо тоді, коли мова йде про офіційне тлумачення, яке має зобов'язуючий характер. Маючи уяву про структуру, ознаки, та цілі створення, а також політичну ситуацію в країні інтерпретатор має змогу за допомогою певних припущень більш детально та правильно встановити істинний зміст волі законодавця, а правозастосувач – чітко реалізувати правовий припис.

Найбільш відомими правовими фікціями є такі використовувані у цивільному праві України фікції, як оголошення фізичної

особи померлою (ст.46 ЦК України¹⁴)* ** та визнання фізичної особи безвісно відсутньою (ст.43 ЦК України¹⁵), у сімейному праві – усиновлення (ст.207 Сімейного кодексу України¹⁶)* ***, у кримінальному праві – вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність (ст.22 КК України¹⁷).

Своєю чергою, аналіз коментарів до вказаних вище статей свідчить про те, що фікція широко використовується як засіб тлумачення. Так, у коментарі до статті 46 Цивільного кодексу, наданому доцентом кафедри цивільного права КНУ ім. Т. Шевченк, к.ю.н. Є.О. Рябоконею, зазначається, що існують різні думки про вплив судового рішення про оголошення особи померлою на її правоздатність. Одні автори вважають, що при оголошенні особи померлою припиняється її правоздатність, аргументуючи це тим, що правові наслідки в цьому випадку є аналогічними смерті. Прихильники

*** Відповідно до ст. 46 Цивільного кодексу України, фізична особа може бути оголошена судом померлою, якщо у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування протягом трьох років, а якщо вона пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підставу припускати її загибель від певного нещасного випадку, - протягом шести місяців, а за можливості вважати фізичну особу загиблою від певного нещасного випадку або інших обставин внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру - протягом одного місяця після завершення роботи спеціальної комісії, утвореної внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (ч. 1).

Фізична особа, яка пропала безвісти у зв'язку з воєнними діями, може бути оголошена судом померлою після спливу двох років від дня закінчення воєнних дій. З урахуванням конкретних обставин справи суд може оголосити фізичну особу померлою і до спливу цього строку, але не раніше спливу шести місяців (ч. 2).

Фізична особа оголошується померлою від дня набрання законної сили рішенням суду про це. Фізична особа, яка пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підстави припустити її загибель від певного нещасного випадку або у зв'язку з воєнними діями, може бути оголошена померлою від дня її вірогідної смерті (ч. 3).

Порядок оголошення фізичної особи померлою встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України (ч. 4).

**** Згідно частини першої статті 207 Сімейного кодексу України, усиновлення є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду, крім випадку, передбаченого статтею 282 цього Кодексу.

іншої позиції вважають правоздатність невіддільною від самої особи і тому лише сама презумпція смерті не може припинити правоздатності. Той факт, що особа, оголошена померлою, може з'явитись, внаслідок чого рішення суду про оголошення особи померлою скасовується, свідчить на користь другої позиції. *Якщо особа, оголошена померлою, будучи в дійсності живою, вчинила правочини, вони вважаються дійсними, тобто цивільна правоздатність особи зберігається і після прийняття судом рішення*¹⁸.

Поряд з наведеним прикладом, фікція як засіб тлумачення вживається під час коментування вченими положень статті 207 Сімейного кодексу України. Зокрема, вказується на те, що ознаками усиновлення є:

добровільність, тобто прийняття особи у сім'ю у порядку усиновлення не може відбуватися проти волі особи, про своє бажання прийняти усиновлювач повинен подати заяву (ст. 223 СК України);

дія, яка вказує на прийняття у сім'ю іншої особи, яка не перебуває у правовому відношенні батько дитина. Це може бути як родич, так і той, хто не перебуває у жодних правових зв'язках. Ці зв'язки можуть ґрунтуватися, зокрема, на відносинах, котрі не регулюються правовими нормами (кумівство, сусідство та ін.);

внаслідок такого прийняття особа не просто стає членом сім'ї усиновлювача, а набуває правового статусу дитини з усіма наслідками, які випливають із факту біологічного походження;

проведення у передбаченому порядку. Крім окремого винятку, такий акт може відбуватися тільки на підставі рішення суду, яке ухвалене у передбаченому процесуальним законом порядку, відповідає вимогам, встановленим законом, а також набрало законної сили. Коментованою статтею встановлене загальне правило щодо порядку усиновлення, але воно може здійснюватися інакше, у порядку, встановленому ст. 282 СК України та іншими актами. Справи про усиновлення розглядаються порядком окремого провадження, визначеного Цивільним процесуальним кодексом України. Суди порядком окремого провадження також можуть встановлювати факти усиновлення (удочеріння), якщо в органах реєстрації актів громадянського стану не зберігся відповідний запис чи відмовлено у його відновленні або ж він може бути відновлений лише на підставі рішення суду про встановлення факту реєстрації акта громадянського

стану, однак це не стосується безпосередньо здійснення усиновлення;

Судом не може бути встановлений факт усиновлення лише у зв'язку із знаходженням дитини на вихованні і утриманні заявника (заявників), оскільки підставою для виникнення відносин із усиновлення є рішення суду, яке набрало законної сили. Тобто фактичне усиновлення не породжує правових наслідків;

у законодавстві застосовуються поняття «усиновлення» та «удочеріння», котрі розрізняються в залежності від статі особи, котру усиновляють. Тому їх слід розуміти як синоніми і у подальшому використовуємо поняття «усиновлення». У ряді випадків у законодавстві вживається поняття «всиновлення», яке слід вважати видозміною поняття «усиновлення». Як тотожні слід розуміти також поняття «усиновлювач» та «усиновитель»¹⁹.

Фікція як прийом тлумачення (інтерпретації) юридичних приписів зустрічається й в текстах рішень органів судової влади. Так, в Рішенні Конституційного Суду України № 015р710-00 від 14.12.2000 р. у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України Постанови Верховної Ради України «Про чинність Закону України «Про Рахункову палату», щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 150 Конституції України, а також ч.2 ст. 70 Закону України «Про Конституційний Суд України» стосовно порядку виконання рішень Конституційного Суду України, вказується, що: «Суб'єкт права на конституційне подання звертається до Конституційного Суду України з клопотанням про офіційне тлумачення положення ч. 2 ст. 150 Конституції України та ч. 2 ст. 70 Закону України «Про Конституційний Суд України» стосовно порядку виконання тих рішень Конституційного Суду України, в яких не визначено порядку їх виконання.

Системне тлумачення зазначених вказаних норм права свідчить, про те що рішення Конституційного Суду України незалежно від того, визначено в них порядок і строки їх виконання чи ні, є обов'язковими до виконання на всій території України. Органи державної влади, органи Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, посадові та службові особи, громадяни та їх об'єднання, іноземці, особи без громадянства повинні утримуватись від застосування чи використання

правових актів або їх положень, визнаних неконституційними. Рішення Конституційного Суду України мають пряму дію і для набрання чинності не потребують підтверджень з боку будь-яких органів державної влади. Обов'язок виконання рішення Конституційного Суду України є вимогою Конституції України (ч. 2 ст. 150), яка має найвищу юридичну силу щодо всіх інших нормативно-правових актів. Закони, інші правові акти, їх окремі положення, визнані рішенням Конституційного Суду України такими, що не відповідають Конституції України (неконституційними), втрачають чинність з дня ухвалення відповідного рішення (ч. 2 ст. 152 Конституції України).

При цьому згідно з Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо офіційного тлумачення положень ч. 2 ст. 158 та ст. 159 Конституції України від 9 червня 1998 року № 8-рп/98 всі рішення і висновки Конституційного Суду України є однаково обов'язковими до виконання.

Відповідно до змісту частини другої статті 70 Закону України «Про Конституційний Суд України» у разі необхідності Конституційний Суд України може визначити у своєму рішенні, висновку додаткові заходи, пов'язані з порядком їх виконання, звернувши увагу на терміновість чи обов'язки щодо його забезпечення. При цьому незалежно від того, чи визначено в рішенні, висновку Конституційного Суду України, зокрема, порядок його виконання, відповідні державні органи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Проте додаткове визначення у рішеннях, висновках Конституційного Суду України порядку їх виконання не скасовує і не підміняє загальної обов'язковості їх виконання. Незалежно від того, наявні чи відсутні в рішеннях, висновках Конституційного Суду України приписи щодо порядку їх виконання, відповідні закони, інші правові акти або їх окремі положення, визнані за цими рішеннями неконституційними, не підлягають застосуванню як такі, що втратили чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність²⁰.

1. Проведений аналіз питання про роль та значення норм фікцій в процесі тлумачення норм права вказує на те, що їхня юридична природа детермінує необхідність розгляду фікції у декількох вимірах: як об'єкту безпосереднього тлумачення, коли мова йде про розуміння змісту правового припису, як прийому юридичної техніки та засобу

тлумачення, за допомогою якого відбувається пізнання суті змісту норми права, у випадку якщо правовий припис не є фікцією як типом юридичної конструкції норми права.

2. Фікції є невід'ємною частиною процесу тлумачення норм права, як засіб, котрий дозволяє пізнати істину, з'ясувати зміст, букву та дух закону. Тому під час вирішення питання щодо формалізації у чинному законодавстві правил та прийомів офіційного тлумачення, фікція як правило, котре допускає певне припущення, має бути серед нормативно закріплених офіційних прийомів та способів тлумачення норм права.

3. Основна роль фікції як прийому тлумачення виявляється тоді коли, та під час з'ясування тієї чи іншої норми права виникає неоднозначна, навіть подвійна, інтерпретація її змісту. В такому випадку припущення про те чого фактично не існує, але приймається *de facto* за дійсність, надає можливість встановити обсяг правових можливостей, фактичний зміст правових обмежень, таким чином, створюючи належні умови гарантування прав та свобод людини.

4. Потенціал фікції як прийому тлумачення не може застосуватися для звуження змісту прав та свобод людини під час пізнання суті правового припису.

5. Ураховуючи юридичну природу фікції, її можливості як прийому інтерпретації нормативно-правових актів, свій потенціал вона розкриває в ході логічного тлумачення норм права, при роз'ясненні змісту диспозитивних у переважній більшості норм приватного права.

1. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права: підручник. Київ: Кондор, 2006. С.282. 2. Лєніш Н.Я. Наукове розуміння тлумачення норм права. URL: http://journal.lvduvs.edu.ua/visnyky/nvsvy/04_2015/15lnyatnp.pdf. 3. Молибога М.П. Функції та методи тлумачення права. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgjirbis_64.exe? 4. Капліна О.В. Проблеми єдності термінологічного наукового інструментарію при означенні способів тлумачення норм права. URL: <http://www.apdp.in.ua/v63/05.pdf>. 5. Цыганов В.И. Теория государства и права: тезисы лекций. Н.Новгород, 2005. С. 103. 6. Скакун О.Ф. Теория права і держави: підручник. Київ: Алерта; ЦУЛ, 2011. С. 136-437. 7. Панько К.К. Методология и теория законодательной техники уголовного права: монография. Воронеж, Изд-во ВГУ, 2004. С. 152. 8. Мельник О. Фікції в конституційному праві. URL: https://law.knu.ua/images/abook_file/conf2011_konst_melnyk.pdf. 9. Там само. 10. Косович В.М. Загальнотеоретичні аспекти удосконалення нормативно-правових актів України: дис. ... д.ю.н.: 12.00.01. Львів, 2015. С. 220. 11. Мельник О. Цит. праця. 12. Там само. 13. Зінченко О.В. Функції юридичних

конструкцій: теоретико-правовий аналіз. URL: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_2/58.pdf. **14.** Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/print1492101860428457>. **15.** Там само. **16.** Сімейний кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/print1492101930149974>. **17.** Кримінальний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/2341-14/print1492101860428457>. **18.** Коментар до статті 46 Цивільного кодексу України. URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/407-46.html>. **19.** Науково-практичний коментар до статті 207 Сімейного кодексу України. URL: <http://uazakon.ru/ukr/sku/207/default.htm>. **20.** Рішення Конституційного Суду України № 015р710-00 від 14.12.2000 р. у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Верховної Ради України «Про чинність Закону України «Про Рахункову палату», офіційного тлумачення положень частини другої статті 150 Конституції України, а також частини другої статті 70 Закону України «Про Конституційний Суд України» стосовно порядку виконання рішень Конституційного Суду України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-00/ed20120412>.

Pavlichenko Olga. The Role of Legal Fictions while Interpreting the Law Norms

The author of the article focuses attention on the need to consider fictions as a method of legal interpretation. Special attention is paid to the fact that in most works on the topic of legal fictions in domestic and foreign jurisprudence, it has traditionally been treated solely as a method of norm-setting technique, which significantly reduces its potential and significance for jurisprudence. At the same time, in fact, various subjects of interpretation actively use fiction as a method for fully revealing the content of the law norms.

Further, the author of the article analyzes legal fiction as an object and method of legal interpretation, defines the role and significance of fictions for objective cognition of the spirit, the letter of the law and the true explanation of its content on the basis of the analysis of existing theoretical and legal approaches to understanding the content, rules, methods and ways of interpreting the law norms.

It is emphasized that the arsenal of fiction can fully be used in the course of logical interpretation, first of all, in dispositive law norms.

It is pointed out that the possibility of fiction as a method of interpretation of legal prescriptions can not be aimed at reducing the actual volume of the rights and freedoms of a person and citizen in the course of understanding the essence of legal matter.

It is stated that in the course of the interpretation, the fiction is binary: it can be an object of interpretation, if we talk about a norm-fiction and can be a way of interpretation, if it is necessary to reveal the content of a specific law norm.

Key words: legal validity, legal fictions, interpretation of the law norms, official interpretation of the law norms, legal technique, objectives of legal regulation, law-enforcement, legal gaps.